

svet učiti, službo božjo opravljati in v zveličanje vernikov zakramente deliti, marveč tudi lastno in popolno oblast, vernike vladati, to je: postave jim dajati in za nje pokornost tirjati v vseh stvareh, ki merijo na to, da se namen kraljestva božjega na zemlji doseže. — Oblast vernike vladati je po svojem Božjem izviru neodvisna od posvetne oblasti, in se vrši po lastnih postavah, po lastnem pravu in po lastnih predstojnikih. Kakor imajo ti dolžnost vladati, tako imajo verniki dolžnost pokornim biti. „Zatorej pa imajo katoliški narodi najsvetejšo pravico, da jih državna oblast ne overa, po svoji sveti dolžnosti ravnati se po nauku, redu (disciplini) in postavah sv. cerkve.“

„Po postavah, ki so avstrijskemu drž. zboru predložene, se pa s Kristusovo cerkvijo skoro v vseh razmerah in činih, ki spadajo v vladanje vernikov, tako dela, kakor da je svētna oblast najvišja, kterej mora cerkev pokorna biti.“

„Namesto posvečene oblasti, ki je po Božji naredbi za vladanje cerkve postavljena, bi naj bila samovoljnost in oblast posvetne vlade.“

Zastran pogodbe (konkordata), ki je bila l. 1855 med poglavarjem kat. cerkve in kat. vladarjem sklenjena, potrjena in kot „državna postava“ razglašena, s katero se pa zdaj dela, kakor da nima več veljave, „protestujejo“ sv. Oče proti temu, ker niso bili o tem vprašani, in ker se hoče celó novo pravo vpeljati, vsled kterega bi „posvetna vlada samovoljno o duhovskih in cerkvenih zadevah zaukazovala.“ — „Mnogo bi bilo govoriti o napakah, kterih se je bati, če se take postave izpeljejo. . . Skoro vse cerkvene službe*) in duhovnije (beneficije), še celó zvrševanje pastirskih dolžnosti se izroča posvetni oblasti tako, da bi cerkveni predstojniki, ako se (kar Bog obvari) tem naredbam podvržejo, ne mogli več svojih škofij vladati po cerkvenih predpisih, ampak bi se morali ravnati po migljeljih in samovoljni državnih oblastnikov.“

O postavah, ki zadevajo redovnike, sodijo sv. Oče, da so osnovane „v pogubo redov.“ — Ob koncu se obračajo v prísrčnih besedah do vseh škofov, rekoč: „Ko se tedaj pravice sv. cerkve napadajo, je vaša dolžnost, braniti vernike! . . . Tudi še nismo upanja zgubili, da bode Bog te nezgode od svoje cerkve odvrnil. Dobro upanje nam daje udanost in vera preljubega sina v Kristusa, cesarja in kralja Franca Jožefa, kterega smo ob enem za božjo voljo prosili, da naj nikdar ne dopusti, da bi v nja prostranem cesarstvu cerkev sramotni sužnosti, nja katoliški podložniki pa najhujšim stiskam podlegli.“

V Rimu 7. marcija 1874.

Pij. IX.

Štajerski dež. zbor.

XXI. Seja. (Konec.) Za javno bolnišnico v Gradcu se dovolí 153.399 gld., po odbitih stroških za 139.421 gld. plača dež. blagajnica 13.978 gold. — Za preskrbljevanje siromašnih bolnikov po javnih dež. bolnišnicah doplača dežela 211.100 gld. — Za cepljenje kozá (osepnic) dovolí se 10.000 gld. in sprejme ob enem nasvet finančnega odbora, da namreč dež. odbor skuša vlado na to pripraviti, da še v sedanjem zasedanju državnega zbora predloži postavo o posilnem stavljenju kozá. Po tem suboparnem sklepanju o številkah proračuna pride na vrsto stvar, pri kterej so se bile dušice liberalne večine zopet pokrepčale, namreč vprašanje zastran usmiljenih sester, ki imajo javno bolnišnico, porodnišnico in najdenšnico na svoji oskrbi. Zdravniki ne morejo prav trpeti usmiljenih sester, ki so redovnice kat. cerkve, in bi rajši posvetnih postrežnic v bolnišnici imeli, to je pglavitni vzrok, drugi — se dajo s trte zvití. Redovnice pa imajo pogodbo, vsled ktere se ne morejo odpraviti, ako samé in sicer leto poprej pogodbe ne odpovedó. Finančni odbor je pograbil poročilo deželnega odbora, v kterem je sporočeno, da se — zdravniki pritožujejo proti upravi usmiljenih sester. Sestre nočejo ponoči bolnikom streči (če je res, kar pa ni verjeti), posebno pa onim ne, ki imajo nesramne bolezni (temu se pa ni čuditi; pametni zdravniki tega od usmiljenih sester ne tirjajo), da je slednjič uprava predraga (od bolnikov 3. reda, kterih je največ, za ktere torej deželna blagajnica največ potroši, se plačuje — 15 kr. za vsacega na dan!); da se slednjič postrežniki in postrežnice prepogosto spreminjajo in so preslabo plačani in preskrbljeni (gotovo po vrednosti njih zaslužnja). — Gledé na te, zares neopravičene pritožbe predlagal je fin. odbor prav robato resolucijo, da se namreč usmiljene sestre za zdaj obdržijo, toda le s pogodbo, da so svetovni postrežniki (ce) neodvisni od njih. One (usmiljene sestre namreč) se naj imajo in plačujejo kakor drugi postrežniki. Naj se pa skrbi, da se posebni postrežniki (ce) izučijo za ta posel, kterim potem ravnateljstvo opravila odkazuje. —

Dež. odbornik Pairhuber je sicer potrdil prej navedene pritožbe, a pristavil je iz svoje skušnje, „da od strani bolnikov, ki so v teh dobrodelnih zavodih bili, dozda še nobene pritožbe ni bilo, marveč so bolniki hvalé pripovedovali, kako ljubeznjivo in skrbljivo da se je z njimi ravnało, da zamore tudi s hrano vsak zadovoljen biti.“ (Sploh se nam silno smešno dozdeva, če se zdravniki sklicujejo na to, da bolnikom hrana ni prav! Najboljša juha se bolniku studí, in usmiljene sestre ne delajo za dnino al da bi obogatele, marveč iz višjih — verskih oziróv, pri kterih le prismuknjence dobičkarijo al kaj ta-

*) Po sprejetem odborovem predlogu vse. Vredn.

cega vohati zamore.) — Paierhuber je tudi povdarjal resnico, da mnogo bolnikov v Gradci rajši v javno bolnišnico k usmiljenim sestram gre, kakor pa v mestno ali k usmiljenim bratom. — Pri vsem tem pa vendar tudi P. želi, da se — zaradi edinstva v vodstvu — odborov predlog sprejme, toda z dostavkom, da morajo poprej sestre pogodbo preklicati, kar je tudi obveljalo. — Ob enem so bili sprejeti tudi drugi sklepi, vsled katerih ima uprava v teh zavodih v svetne roke priti, dotle naj jo še imajo usmiljene sestre, če znižajo tarife; da se slednjič preskrbljevanje bolnikov s hrano po javni dražbi godi, če pa primernih ponudeb ne bo dobiti, ravnateljstvo samo to prevzame. —

S postrežniki obojega spōla, katerim po teh predlogih ni treba več sestram biti pokornim, hočejo torej liberalni gospodje usmiljene sestre primorati, da pogodbo prekličejo, kar se utegne tudi zgoditi, ker ni mogoče gospodariti, če pošli gospodarju niso več pokorni. — Tu imate zopet jasen izglede, kako da liberalci postopajo. Naj tudi bolniki slabeje imajo in dežela bolj drago in manj zanesljivo upravo dobi, kaj zato, da se le liberalcem želja izpolni in kat. cerkvi ena za uho da. —

Slednjič so se rešile naslednje točke proračuna: za Joanej doplača dežela 100.572 gld.; za galerijo slik in risarsko akademijo 7955 gld. Za dež. gledišče v Gradci (s katerim pa ima dežela ravno toliko opraviti kakor — z dunajskim) je predlagal fin. odbor doplačila za 1150 gld. Stvar pa je drugo lice dobila. Minister notranjih zadev namreč ni dovolil prodaje gledišča in toraj bi dež. odbor moral po sklepu dež. zbora od 6. dec. 1872. popravljeno se lotiti. Za to bi pa po preračunu stavbinega urada v sedanjih razmerah najmanj 113.537 gld. stroškov treba bilo. — Sedanji ravnatelj gledišča je ponudil dež. odboru, če mu gledišče in vse druge prostorije na 6 let odstopi, 12.000 gld. letne najemnine. Seidl je prišel še z drugim predlogom, s katerim se je pa hudo spekel. Do njega se je namreč obrnil bil neki R. Müller s ponudbo, da prevzame na 6 let gledišče brez poprave za 6000 gld. na leto, ter hoče najdalje do l. 1876. sam spodej, kjer je občinstvo, nekaj popraviti, in Seidl to gorko priporoča. Baron Hackelberg ga pa krene, češ, da je to nekaj celó novega, ako poslanec poudbe sprejema, ktere spadajo v upravo dež. odbora, ter hoče, da bi dež. zbor v tej reči sklepal, preden še deželni ali finančni odbor stvar razsodi. — Dr. Heilsberg je stavil predlog, da zavrže dež. zbor vse sklepe od 6. dec. 1872, češ, da ima dežela že itak preveč stroškov in da ni gotovo, ali bi gledišče toliko neslo, kolikor bi poprave stale.

Po predlogu dr. Schlofferja se sklence tajno sklepovanje o tem in po nasvetu dr. Dominkuša se dr. Heilsbergov in Seidlnov predleg fin. odboru v nov pretres izročita in nasledek je bil, da se je

Seidlnova mešetarija celó zavrgla, on jo pa potem muhasto zavije, češ: no, saj sem tudi jaz tako mislil!

Fin. odbor je namreč predlagal in dež. zbor temu pritrnil: a) da se sklenjeno prezidanje gledišča opusti, dež. odbor pa le od znotraj potrebne poprave poskrbi, za kar se mu 25.000 gld. v zajem vzeti dovoli; b) da se gledišče po javni dražbi odda za ceno, ki nebi dala samo obresti tega stroška, marveč še več, in da se pri najemnikih ne gleda toliko na svoto, ktera se obljubi, ampak na zanesljivost najemnikovo. —

Gospodarske stvari.

Steklina.

(Konec.)

Ker zamore vsaka domača žival vgriznjena biti od steklega psa ali druge stekle živali, ali pa okužena od njene sline, ko gospodar nič za to ne ve, mora, kakor hitro mu žival zboli, na popred razložena prva znamenja paziti; žival, če se mu sumljiva vidi, od ljudi in živine ločiti in napraviti, da se bode primerno ž ujo ravvalo. Če se pa zagledajo nevarniši prikazki, mora se to brez odloga pod težkim odgovorom naznaniti gospōski, ktera je za varnost v kraju postavljena, in bolno žival naj da gospodar precej ali sam od sebe, ali po povelju gosposke ubiti. Ostro je prepovedano jesti mleko ali meso, kakor tudi rabiti druge reči, ki pridejo od takošnih sumljivih ali bolnih živali.

Ako zastran stekline sumljiva ali zares stekla žival v kraju, kder je, uide, ali če od kod drugod pride in se zapazi, se ima to v kraju in v okolici vsem na znanje dati, da se zamore vsakdo varovati. Kedar se kaj takega prigodi, je treba posebno na otroke gledati. Pse in druge živali je treba pri hiši zaprte imeti. Žival pa, ki je stekla ali zavoljo stekline sumljiva, se mora pobiti. Ubita žival naj se s kožo vred na postranskem mestu globoko v zemljo zakoplje in z neugašenim apnom popari in jama s trnjem za gradi; v vodo naj se nikakor ne meče. Kraj, kder je žival prebivala, posodve, iz katerih je žrla in pila, če so lesene, slama in vse drugo, na čemur je ležala, in karkoli utegne od njenih pen ali slin omadežano biti, se mora sežgati. Tla izbe ali hleva se morajo s kropom pripraviti in z neugašenim apnom ali z neizluganim pepelom očistiti. Ravno tako naj se očistijo spodnji deli izbinah ali hlevovih sten, kolikor jih je bolna žival mogla doseči. Lanec ali verižica, na katero je bila priklenjena, se mora dobro očediti.

Je stekla žival kogar vgriznola, hitro rano s svojo vodo izpiraj, s cestnim prahom ali prstjo jo omesi in prav dobro drgni in čohaj, da kri teče, pest soli v topli vodi raztopi in rano izmi-